

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3048/2021
05.10.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Градимир Ђаковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2031/19 од 01.04.2021. године, у седници одржаној 05.10.2022. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2031/19 од 01.04.2021. године и предмет **ВРАЋА** другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби тужене.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1886/18 од 28.02.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле, па је тужена обавезана да јој на име накнаде материјалне штете исплати укупан износ од 942.748,84 динара и то: на име изгубљене зараде у виду разлике између плате коју би тужиле остваривала да је у радном односу и исплаћене инвалидске пензије за период од 26.09.2000. до 30.06.2015. године, износ од 561.467,43 динара, са законском затезном каматом почев од 13.07.2015. године па до исплате; на име трошкова набавке лекова за период од 29.01.2013. до 30.06.2015. године износ од 94.737,96 динара, са законском затезном каматом почев од 13.07.2015. године па до исплате; на име трошкова за набавку артикала дијететске исхране за период од 29.01.2013. до 30.06.2015. године износ од 286.543,44 динара, са законском затезном каматом почев од 13.07.2015. године па до исплате. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле па је тужена обавезана да јој на име ренте исплаћује убудуће износ од 15.284,33 динара месечно почев од 01.07.2015. године па убудуће, сваког 20-тог у месецу за претходни месец, тако што ће све доспеле ренте исплатити одједном у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле у делу за исплату законске затезне камате на досуђене износе у ставу првом изреке ове пресуде, од дана 29.01.2013. године, као дана подношења предлога за мирно решење спора па до 12.07.2015. године, као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиле накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 201.602,00 динара, са законском затезном каматом почев од 28.02.2019. године као дана

пресуђења, па до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиле за ослобађање од плаћања судске таксе у овом поступку.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж1 2031/19 од 01.04.2021. године, ставом првим изреке, преиначио пресуду Првог основног суда у Београду П1 1886/18 од 28.02.2019. године, у ставу првом изреке, тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде материјалне штете исплати укупан износ од 942.748,84 динара и то: на име изгубљене зараде у виду разлике између плате коју би тужилца остваривала да је у радном односу и исплаћене инвалидске пензије за период од 26.09.2000. до 30.06.2015. године, износ од 561.467,43 динара, са законском затезном каматом почев од 13.07.2015. године па до исплате; на име трошкова набавке лекова за период од 29.01.2013. до 30.06.2015. године износ од 94.737,96 динара, са законском затезном каматом почев од 13.07.2015. године па до исплате и на име трошкова за набавку артикала дијететске исхране за период од 29.01.2013. до 30.06.2015. године износ од 286.543,44 динара, са законском затезном каматом почев од 13.07.2015. године. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 1886/18 од 28.02.2019. године, у ставу другом изреке, тако што је одбијен као неоснован, тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да јој исплаћује убудуће износ од 15.284,33 динара месечно почев од 01.07.2015. године и убудуће, сваког 20-тог у месецу за претходни месец и да све доспеле ренте исплатити одједном у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу четвртм изреке пресуде Првог основног суда у Београду П1 1886/18 од 28.02.2019. године, тако што је одбијен као неоснован, захтев тужиле да се обавезе тужена да јој накнади трошкове парничног поступка у износу од 201.602,00 динара, са законском затезном каматом почев од 28.02.2019. године као дана пресуђења, па до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је, као неоснован, захтев тужене за накнаду трошкова првостепеног поступка. Ставом шестим изреке, обавезана је тужилца да туженој накнади трошкове поступка по жалби у износу од 22.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је изјавила благовремену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао правноснажну пресуду, у побијаном делу, у смислу одредбе члана 408, у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП ("Службени гласник РС", бр. 72/11...18/20) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка прописана одредбом члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у ревизији тужене се не указује на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је била у радном односу код тужене, као цивилно лице, тако што је обављала послове ... у Војномедицинској академији у Београду, због чега је, често била изложена дејству супстанце „халатон“ (инхалациони анестетик), који се користи у хирушким салама, а што је код тужиле, проузроковало токсично оштећење јетре и довело до губитка радне способности те

одласка тужиље у инвалидску пензију почев од 01.05.2000. године. Пред Другим општинским судом у Београду у предмету П 2550/04, тужиља је правноснажно остварила право на накнаду нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због умањене животне активности, и на име претрпљених физичких болова, пошто је утврђено да је тужена одговорна за штету коју је тужиља претрпела, у смислу одредбе члана 173. и 174. Закона о облигационим односима. Тужбу ради накнаде материјалне штете на име изгубљене зараде у виду разлике између плате коју би примала да је у радном односу и инвалидске пензије коју прима, на име издатака за куповину лекова, дијететске исхране и на име ренте, тужиља је поднела 08.04.2013. године, а тужена је у одговору на тужбу истакла приговор застарелости потраживања. Вештачењем је утврђено да укупан номинални износ разлике између плате коју би тужиља остварила да је радила као медицински техничар и исплаћене инвалидске пензије за период од 26.09.2000. до 30.06.2015. године износи 561.467,43 динара и да је на име трошкова набавке лекова за период од 29.01.2013. до 30.06.2015. године тужиљи био потребан износ од 94.737,96 динара док је на име трошкова за набавку артикала дијететске исхране у периоду од 29.01.2013. до 30.06.2015. године, тужиљи био потребан износ од 286.543,44 динара, те да разлика између инвалидске пензије коју тужиља прима и плате коју би примала да није било штетног догађаја износи 15.284,33 динара месечно почев од 01.07.2015. године па убудуће.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиље усвојио, јер је закључио да је штета коју је тужиља претрпела у вези са опасном ствари чији је ималац тужена у смислу члана 173. и 174. Закона о облигационим односима, услед изложености тужиље штетним последицама дејства супстанце „халотан“ које је изазвало токсично оштећење јетре почев од 1996. године, као професионално обољење, констатовано код тужиље експертизом надлежног здравственог органа, због чега је код тужиље утврђен, решењем надлежног органа, губитак радне способности и право на инвалидску пензију почев од 01.05.2000. године. Приговор застарелости потраживања, првостепени суд је оценио као неоснован пошто је закључио да се почетак рока застарелости има рачунати од момента када је пресудом Врховног касационог суда Рев 1524/10 од 23.09.2010. године, одбијена, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Окружног суда у Београду Гж 11449/07 од 03.04.2009. године (у делу за досуђену накнаду нематеријалне штете тужиље у износу од 600.000,00 динара, са припадајућом каматом), а то је 23.09.2010. године, од ког момента, по мишљењу првостепеног суда, почиње да тече рок за накнаду материјалне штете коју тужиља трпи услед губитка радне способности, када је за тужену настала обавеза по овом основу, а застарелост се цени сходно роковима из одредбе члана 376. Закона о облигационим односима. Пошто је тужиља тужбу поднела 08.04.2013. године, по мишљењу првостепеног суда, у конкретном случају није протекао ни субјективни рок од три године који тече од момента сазнања тужиље за штету и за лице које је штету учинило (од 23.09.2010. године), нити објективни рок од пет година, прописан одредбом члана 376. став 2. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је, побијаном пресудом, преиначио првостепену пресуду, тако што је тужбени захтев тужиље одбио јер је закључио да је приговор застарелости основан на основу одредбе члана 372. и 373. Закона о облигационим односима, а имајући у виду да је правноснажним решењем Републичког фонда ПИО од 25.09.2000. године, са 24.04.2000. године, тужиљи утврђен губитак радне способности, а да је она тужбу суду поднела 08.04.2013. године, када је истакао рок од три године, од дана

доспелости сваког појединачног давања, као и рок од пет година од доспелости најстаријег неиспуњеног потраживања после кога дужник није вршио давања, што, по мишљењу другостепеног суда, значи да је застарело право из кога проистичу повремена потраживања – изгубљена зарада у виду разлике између плате коју би тужилца остваривала да је у радном односу и исплаћене инвалидске пензије, као и рента, због чега тужилца губи право не само да захтева будућа повремена давања него и повремена давања која су доспела пре застарелости. По мишљењу другостепеног суда, неоснован је и тужбени захтев тужилце у преосталом делу за накнаду трошкова на име набавке лекова и артикала дијететске исхране услед наступања застарелости тог потраживања, а због чињенице да је тужилци почев од 01.05.2000. године утврђено право на инвалидску пензију и да од тог тренутка теку рокови застарелости који су, до дана подношења тужбе суду, протекли.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је погрешно применио материјално право при оцени приговора застарелости, а због тога је чињенично стање непотпуно утврђено.

У конкретном случају, основ потраживања тужилце је накнада штете на име изгубљене зараде у виду разлике између плате коју би она остваривала да је у радном односу и исплаћене инвалидске пензије за период од 26.09.2000. до 30.06.2015. године, на име трошкова набавке лекова за период од 29.01.2013. до 30.06.2015. године, на име трошкова за набавку артикала дијететске исхране за период од 29.01.2013. до 30.06.2015. године и накнада будуће штете у виду ренте.

Накнада материјалне штете прописана је одредбом члана 185. Закона о облигационим односима, тако што је одговорно лице дужно успоставити стање које је било пре него што је штета настала (став 1), а уколико успостављање ранијег стања не уклања штету потпуно, одговорно лице дужно је да за остатак штете да накнаду у новцу (став 2). Обавеза накнаде штете сматра се доспелом од тренутка настанка штете, како је прописано одредбом члана 186. истог закона. Накнада у облику новчане ренте се у смислу одредбе члана 188. Закона о облигационим односима, досуђује по правилу, у случају смрти, телесне повреде или оштећења здравља, доживотно или за одређено време (став 1), а новчана рента досуђена на име накнаде штете плаћа се месечно унапред, ако суд не одреди што друго (став 2). Накнада штете у случају телесне повреде или нарушавања здравља прописана је одредбом члана 195. Закона о облигационим односима тако што ко другоме нанесе телесну повреду или му наруши здравље, дужан је надокнадити му трошкове око лечења и друге потребне трошкове с тим у вези, као и зараду изгубљену због неспособности за рад за време лечења (став 1). Ако повређени због потпуне или делимичне неспособности за рад губи зараду или су му потребе трајно повећане или су могућности његовог даљег развијања и напредовања уништене или смањене, одговорно лице дужно је плаћати повређеном одређену новчану ренту, као накнаду за ту штету (став 2). Потраживање накнаде штете застарева у роковима прописани одредбом члана 376. ст. 1. и 2. Закона о облигационим односима и то три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило (став 1), док у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од када је штета настала (став 2).

Пошто је основ потраживања тужилце у овој парници накнада штете, застарелост се цени на основу одредбе члана 376. Закона о облигационим односима,

имајући у виду да се обавеза накнаде штете сматра доспелом од тренутка настанка штете, од када и почињу да теку рокови застеравања. Накнада штете у облику новчане ренте може се досудити само за штету која постоји у моменту доношења судске одлуке па убудуће, а не и за раније претрпљену штету која се досуђује у једнократном износу. Дакле, рента је накнада у новчаном облику чији укупан износ није познат у моменту одлучивања, која се плаћа периодично у унапред утврђеним износима за штету која ће настати у будућности, а будућа штета не може да застари имајући у виду да још увек није ни доспела, како се изјаснио и Уставни суд у одлуци Уж-11420/2017 од 19.05.2022.године. Штета на име изгубљене зараде у виду разлике између плате коју би тужилја остваривала да је у радном односу и исплаћене инвалидске пензије настајала је сукцесивно, исплатом тужилји сваког месечног obroка инвалидске пензије, од када је она за ту штету и сазнала, што значи да су, у смислу одредбе члана 376. став 1. Закона о облигационим односима, застарела она тужилјина потраживања која датирају из периода дужег од три године пре подношења тужбе суду (08.04.2013. године), док потраживање за март 2010. године, по том основу, није застарело имајући у виду да је тужилја инвалидску пензију, чији износ је нижи од износа зараде коју је она имала могућност да оствари за тај месец, примила у априлу 2010. године. Потраживање тужилје на име трошкова набавке лекова и артикала дијететске исхране које потиче из периода краћег од три године пре подношења тужбе суду, такође није застарело.

Због погрешне оцене приговора застарелости другостепени суд није ценио остале наводе жалбе тужене.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку другостепеног суда укинуо, а укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер зависи од његовог исхода, у смислу одредбе члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

У поновном поступку, другостепени суд ће имати у виду примедбе из овог решења па ће, након што размотри све битне наводе жалбе тужене, да донесе правилну и закониту одлуку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 416. став 3. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић